

ارزشیابی و مقایسه دانش و نگرش دانشجویان ترم اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به خدمات جامعه‌نگر در علوم پزشکی*

اسدالله شمس^۱

چکیده

مقدمه. در راستای اهداف آموزش و بخصوص آموزش پزشکی اجتماعی و جامعه‌نگر، تربیت نیروهای بهداشتی درمانی با توجه به نیازهای در حال تغییر جامعه، از ضرورت بیشتری برخوردار است. پزشکی نوین عمدتاً مرفه‌نگر بوده، حتی از کارسازی لازم به خصوص در مورد بیماریهای مزمن مانند سل، حصبه، تب مالت، مالاریا، لیشمانیا و... برخوردار نیست (نشریه پژوهاک ۱۳۷۸). کاهش تأثیر آنتی‌بیوتیک بر عفونت‌ها و بیماریهای درمان‌ناپذیر مثل سرطانها و ایدز، متخصصان دلسوز بهداشت و درمان جهان را با یأس و ناامیدی روبرو نموده و حتی بازگشت به دوران جاهلیت را هشدار می‌دهد. براین اساس پزشکی اجتماعی و جامعه‌نگر تنها ناجی باقیمانده در این خطر بزرگ محسوب می‌شود.

مواد و روشها. جامعه مورد مطالعه کل دانشجویان ورودی و خروجی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بوده است. این مطالعه از نوع توصیفی - تحلیلی می‌باشد و جمع‌آوری اطلاعات توسط یک پرسشنامه با دو نوع سؤال معلوماتی و نگرشی راجع به شاخصهای خدمات جامعه‌نگر اجرا گردیده است. تجزیه و تحلیل یافته‌ها به کمک آزمونهای آماری و توسط نرم‌افزار کامپیوتری SPSS انجام شده است.

نتایج. جامعه مورد مطالعه از دانشجویان دوره روزانه (۶۵ درصد)، شبانه (۳۵ درصد)، مقطع دکترای حرفه‌ای (۲۳/۴ درصد)، کارشناسی (۴۸/۵ درصد)، کاردانی (۲۸/۱ درصد)، دختر (۷۴/۹ درصد)، پسر (۲۵/۱ درصد)، متأهل (۱۲/۱ درصد) و مجرد (۸۷/۹ درصد) تشکیل شده بود.

بالاترین میانگین معلومات دانشکده‌ها مربوط به دانشکده دندانپزشکی و پائین‌ترین میانگین معلومات مربوط به دانشکده پزشکی (بجز رشته پزشکی) بوده است.

از نظر نگرش جامعه‌نگر بالاترین نگرش مربوط به دانشکده پزشکی و کمترین آن به دانشکده توانبخشی اختصاص داشته است.

بحث. با توجه به امتیازبندی رشته‌ها می‌توان نتیجه گرفت بیشتر رشته‌ها در زمینه معلومات و نگرش جامعه‌نگر (از نظر مقایسه با نظر خبرگان، میانگین حدود ۴۵) ضعیف هستند.

واژه‌های کلیدی: دانش، نگرش، خدمات جامعه‌نگر در علوم پزشکی.

مقدمه

در جوامع توسعه یافته دنیا بهره‌وری از نیروی انسانی کارآمد و اثربخشی ناشی از آن به اثبات رسیده است. آموزش مدیریت منابع انسانی بویژه در

دانشگاهها، جایگاه ویژه‌ای به خود اختصاص داده است. لذا امروزه برنامه‌ریزیهای صوری فاقد هدف و ارزشیابی، دیگر برنامه‌ای به حساب نمی‌آید. نظامهای آموزشی بی‌برنامه بخصوص در رابطه با جامعه انسانی در جهان سوم، محصولاتی مدرک‌گرا برای کسب وجهه اجتماعی و به علت بی‌محتوا بودن، سربار جامعه، با این همه هزینه تحویل جامعه خواهند داد. ایوان ایلیچ (Ivan Ilich) دانشمند روسی معتقد است، این نوع مدارس و یا نظامهای آموزشی را باید تعطیل نمود. خوشبختانه جامعه آموزشی ما نیز به این عیب بزرگ پی‌برده و با زمزمه لغو کنکور درصدد اصلاح آن است. از اهداف آموزش و بخصوص آموزش پزشکی اجتماعی و جامعه‌نگر، تربیت نیروهای بهداشتی - درمانی قابل تطبیق هر چه بیشتر با نیازهای در حال تغییر جامعه است (ذوالعدل و همکاران، ۱۳۷۷)، در پزشکی نوین نیازهای جامعه به فراموشی سپرده شده و بعضی آن را نه تنها تأمین‌کننده سلامتی نمی‌دانند بلکه به عنوان خطری برای سلامتی در مفهوم کامل آن تصور می‌نمایند، زیرا کارایی آن ناچیز و با هزینه‌گزار عمدتاً مرفه‌نگر بوده و حتی از کارسازی لازم برخوردار نیست (نشریه پژوهاک، ۱۳۷۸). بر این اساس پزشکی اجتماعی و جامعه‌نگر تنها ناجی باقیمانده در این خطر بزرگ محسوب شده و تعلیم و تربیت در پزشکی به عنوان پیشگیری مقدماتی و اولیه می‌تواند بجای پیشگیری ثانویه و ثالثه یعنی درمان منظور گردد. از این رو پژوهشگر به تحقیقی پیرامون میزان اطلاعات و نگرش دانشجویان و... در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان پرداخته است. زیرا با روشن شدن وضعیت نگرش و آگاهی نیروی انسانی آموزش دیده (دانشجویان) می‌توان تا حدودی به درستی یا نادرستی شاخصهای مورد نظر خبرگان این رشته یعنی مدرسین دروس جامعه‌نگر در بهداشت، به فرآیند آموزش و یا نقش عوامل دیگر جامعه شناختی مانند جمعیت، فرهنگ، محل سکونت و... پی‌برد.

در ارزشیابی تحقیقی که آقای عسگری در سال ۱۳۷۵ بر روی کارآموزی بهداشت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام داد و نظر مدرسین، مدیران و دانشجویان راجع به کارگاههای آموزشی و

* این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره ۸۰۱۳۶ می‌باشد که اجرای آن توسط معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان حمایت گردیده است.

۱- مربی گروه مدیریت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان